

Eörsi István

Legyet fogtam a miniszternél

A miniszter szobájában ültem. Pontosabban: egy roppant helyiségben, melynek falai csak távolból derengtek felém. A „szoba” szót azért használom mégis, mert ajtón át léptem be oda, és mert egy üvegborítású asztalnál ültem, bőrfotelben, és mert puha barna szőnyeg képviselte a talajt. Velem szemben a miniszter, szintén bőrfotelben. Galambósz haja rendkívüli fegyelemmel simult koponyájára, felém dülledő szeme mintha üvegből lett volna, és mögüle nézne rám, az igazival. A háttérben telefonok csengtek, négy vagy öt, különféle hangmagasságban, más-más ritmusra, de a miniszter nem törődött velük. Hosszú, jelentőségteljes szünet után megkérdezte:

— Jól van?

Bólintottam, de ez nem elégítette ki. Nyilván szóbeli választ várt.

— Jól van?

— Köszönöm, nagyon jól.

A miniszter elgondolkodott. Nem kedvelte a túlzásokat. Ajkához emelte a kávécsészéjét, majd ismét visszahelyezte tányérjára, felhúzta szemöldökét:

— Nagyon? — kérdezte.

— Nagyon — mondtam, most már csakazértis. Ő elmosolyodott, de nem túl jókedvűen.

— Kérését, mely szerint járuljak hozzá ellenem irányuló roppant gondolatgazdag vitacikkének leközléséhez, nem támogatom.

— Úgy gondolnám, hogy a miniszter úr választ írna hozzá. A viszontválasz jogáról eleve lemondok.

— Nem megy — mondta a miniszter szomorúan. — A legnagyobb sajnálatomra.

Ebben a pillanatban egy óriási légy röppent fel az asztal üveglapjáról, egyenesen az orrára.

— És miért nem?

A miniszter megrázta a fejét, a légy elrugaszkodott altalajáról, leírt két-három kört, majd az én orromon landolt.

— Azért nem — mondta a miniszter —, mert még nekem sincs szabadságom arra, hogy cikket közöltessek magam ellen.

El akartam kapni a legyet, de nem mertem. Fújtattam egy óvatost, a légy elhagyott és a miniszter összehúzott szemöldökére szállt le.

— Akkor legalább arra kérem, szíveskedjék érvényteleníteni a Csordás költő és Germán esztéta ellen írott kritikámat betiltó rendelkezést.

A miniszter megrázta a fejét, mire a légy az én pilisemre települt át.

— Lehetetlen — mondta. — Aki Csordást támadja, az a kultúrpolitikát veszi célba, *en bloc*. Germán pedig...

Kis szünetet tartott, ismét ajkához emelte a csészét, majd újból letette, a legyet nézte, aki megindult a bal halántékom felé. Elhessentettem, mire a miniszter fülére szállt.

— Germán nem szívügyem — mondta. — De ha egy népiest megvédünk öntől, akkor egy hogymondjam urbánust sem lökhetünk oda...

Széles mozdulattal jelezte a szakadékot, melytől a két szerzőt meg kell menteniük: a légy riadtan települt vissza hozzám, a homlokomra.

— Egy király, egy cigány — kottyantam közbe. A miniszter finoman elmosolyodott. Mosolyogva olvasta el a levelet, melyet belső zsebemből varázsoltam elé — az esztéta arról biztosított benne, hogy helytelenítené, ha nem jelenhetne meg, amit ellene írok.

— Germánnak sincs szabadsága arra, hogy meghatározza, milyen mértékben védjük őt — mondta a miniszter, és közénk tette a papírt.

— Akkor sajnálom Germánt — válaszoltam. — A levelet azért itt hagyom, mert van belőle példányom bőven.

A légy most már tűrhetetlenné vált, ahogy a homlokomon forgolódott. Ráadásul tél volt, zimankós tél, az utcákon kupacokban állt a mocskos hó. Hogyan maradt meg itt ez a légy? Óvatosnak kell lennem.

— Ha megengedi, ezt a legyet most megfogom — mondtam.

— Tessék — válaszolta. — Parancsoljon.

Egy suhintás és máris a markomban lapult. „Voilà” - és a padlóra morzsoltam. A miniszter elkomorodott és eltolta magától a még mindig teli csészét.

— Ön valóban tehetséges — mondta. A szőnyegre pillantott, majd újra rám. Szorongató érzés fogott el. A miniszter szobájában minden a miniszteré, ez a rejtelmes módon megmaradt légy is, feltehetően megszerette vagy legalábbis megszokta már. Nagyon valószínű, hogy eleinte ő maga is többször el akarta kapni, de nem járt sikerrel, és csak azért adta meg az engedélyt nekem, mert biztos volt a kudarcban. Fel akartam emelni a tetemet, de a miniszter máris felállt, hátralépett az egyik éppen elhallgató telefonhoz, mormolt belé valamit. Az összes készülék elnémult ekkor. Felálltam én is az iszonyatos csendben. Csinos fiatalasszony lépett a szobába, kefével, kis lapáttal és eltakarította a csöpp hullát.

Sokáig álltunk egymással szemben az asztal két oldalán. Most derült ki, mennyivel magasabb és megnyerőbb külsejű.

— Ne tekintse részemről cinizmusnak — mondta a miniszter, elnézve a fejem mellett —, de ha esetleg emigrálni akarna, segítségére tudunk lenni a szükséges utiokmányok megszerzésében.

Ekkor értettem meg igazán — miközben a fejemet rázva szabódtam —, milyen jóvátételmentes baklövés volt elkapni azt a legyet. „Ezt nem úszom meg” — gondoltam, miközben kihátráltam a nesztelenül megnyíló ajtón.